

OFFICIEUZE VERTALING

**RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK
ALGEMENE VERGADERING**

A R R E S T

nr. 241.865 van 21 juni 2018

A. 210.902/AV-138

In zake: **LENGLEZ** Josiane,
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Jérôme SOHIER
 kantoor houdend te 1000 Brussel
 Emile De Motlaan 19
 bij wie woonplaats wordt gekozen

 tegen:

de gemeente Rixensart,
 vertegenwoordigd door haar gemeentecollege,
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Monique DETRY
 kantoor houdend te 1050 Brussel
 de Praeterestraat 25
 bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

Met een verzoekschrift ingediend op 29 november 2013 vordert Josiane LENGLEZ de nietigverklaring van “het besluit van de gemeenteraad van Rixensart van 25 september 2013 waarbij de toekenning van een vermelding ‘ongunstig’ bij haar derde evaluatie bevestigd wordt, waardoor haar functie van directrice op proef van de gemeentelijke kleuterschool van Maubroux van rechtswege beëindigd wordt op 30 juni 2013”.

Met een verzoekschrift ingediend op 12 maart 2015 vraagt dezelfde verzoekster dat haar een schadevergoeding tot herstel toegekend wordt.

II. Rechtspleging

Bij arrest nr. 231.452 van 5 juni 2015 is het debat heropend en is de zaak *sine die* uitgesteld. Van dat arrest is aan de partijen kennisgegeven.

Bij arrest nr. 240.681 van 8 februari 2018 is de zaak aan de eerste voorzitter van de Raad van State voorgelegd om eventueel te worden verwezen naar de algemene vergadering van de afdeling Bestuursrechtspraak. Van dat arrest is aan de partijen kennisgegeven.

Bij beschikking van 15 maart 2018 heeft de eerste voorzitter van de Raad van State de zaak onttrokken aan de VIIIe kamer en toegewezen aan de algemene vergadering van de afdeling Bestuursrechtspraak.

Bij beschikking van 22 maart 2018 wordt de zaak vastgesteld op de terechtzitting van de algemene vergadering van de afdeling Bestuursrechtspraak van 24 april 2018.

Kamervoorzitter Jacques Vanhaeverbeek heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Jérôme Sohier, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Monique Detry, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur Claudine Mertes heeft advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

De feiten die dienstig zijn voor het onderzoek van het beroep zijn uiteengezet in de arresten nr. 231.452 van 5 juni 2015 en nr. 240.681 van 8 februari 2018, waarnaar verwezen wordt.

IV. Onderzoek van het belang

IV.1. Probleemstelling

Om de eenheid van rechtspraak te waarborgen, moet de algemene vergadering uitspraak doen over de vraag of een verzoekende partij die haar belang bij het verkrijgen van de nietigverklaring van de bestreden handeling in de loop van het geding heeft verloren, maar die nog vóór de uitspraak van het arrest waarbij die onontvankelijkheid wordt vastgesteld, een verzoek om schadevergoeding tot herstel

heeft ingediend, nog steeds belang heeft bij de vaststelling van de onwettigheid van die handeling met het oog op een uitspraak daarna over haar verzoek om schadevergoeding tot herstel.

IV.2. Standpunt van de partijen

De verzoekende partij vraagt dat, ingeval haar vordering tot nietigverklaring wegens gebrek aan belang onontvankelijk verklaard zou worden, de Raad van State de onwettigheid van de bestreden handeling vaststelt op grond van het tweede middel dat door de auditeur-verslaggever als gegrond beschouwd wordt, waardoor het voor haar mogelijk zou zijn om een verzoek tot het toekennen van een schadevergoeding tot herstel in te dienen overeenkomstig artikel 11*bis* van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

Op de terechtzitting preciseert de verzoekende partij dat uit de formulering zelf van artikel 11*bis* blijkt dat de eerste voorwaarde om een verzoekschrift tot schadevergoeding tot herstel te kunnen indienen erin bestaat dat er een arrest gewezen is “waarbij de onwettigheid [van de bestreden handeling] werd vastgesteld”, en niet een vernietigingsarrest. Het is dus niet de bedoeling van de wetgever om het nieuwe geschil ter verkrijging van schadevergoeding tot herstel noodzakelijkerwijs te laten afhangen van een vernietigingsarrest.

Zij meent dat naast het “tweevoudige” systeem dat tot dusver bestaat en dat inhoudt dat het arrest van de Raad van State ofwel een verwerpingsarrest, ofwel een vernietigingsarrest is, er dus een “derde mogelijkheid” zou moeten bestaan waarbij het beroep tot nietigverklaring wordt verworpen, maar niettemin de onwettigheid van de bestreden handeling wordt vastgesteld.

Zij herinnert eraan dat zij in deze zaak haar beroep tot nietigverklaring op 29 november 2013 heeft ingesteld, dat dit beroep op 16 december 2014 aanleiding heeft gegeven tot een verslag van het auditoraat waarin, op grond van het tweede middel, tot nietigverklaring is besloten, en dat zij na dat verslag, op 12 maart 2015, een verzoekschrift tot schadevergoeding tot herstel heeft ingediend. Zij maakt daaruit op dat dit verzoekschrift effectief is ingediend voordat de Raad van State uitspraak heeft gedaan over het beroep tot nietigverklaring, zodat zij er volgens de meeste rechtsleer wel degelijk belang bij heeft dat de Raad van State uitspraak doet over de wettigheid van de bestreden handeling, aangezien een dergelijk arrest haar beslist een concreet voordeel zal opleveren, namelijk dat de Raad van State haar verzoek tot schadevergoeding tot herstel daadwerkelijk zal behandelen. Voorts preciseert zij dat zij op het tijdstip waarop dat beroep is

ingesteld effectief belang had bij haar beroep tot nietigverklaring, aangezien niet kan worden betwist dat het verlies van dat belang zich pas in de loop van het geding heeft voorgedaan.

De verwerende partij benadrukt harerzijds dat de verzoekende partij voorbijgaat aan een specifiek belangrijk gegeven, namelijk dat zijzelf verantwoordelijk is voor het verlies van haar belang bij haar beroep, doordat zij de aanstelling van de persoon in het ambt dat zij voordien bekleed heeft, niet tijdig bestreden heeft. Zij meent dat, aangezien, zoals *in casu*, het verlies van haar belang in de nietigverklaringsprocedure te wijten is aan haar nalatigheid, haar belang om een verzoek tot schadevergoeding tot herstel te vorderen, niet langer rechtmatig is.

IV.3. Beoordeling

Uit het voornoemde arrest nr. 240.681 blijkt dat de verzoekende partij er geen belang meer bij heeft de nietigverklaring van de bestreden handeling te verkrijgen.

Niettemin voert zij aan dat zij, ook al zou zij haar belang bij het verkrijgen van de nietigverklaring van de bestreden handeling verloren hebben, nog steeds een belang heeft bij het doen vaststellen van de onwettigheid ervan met het oog op een uitspraak daarna over het verzoek tot schadevergoeding tot herstel dat zij op 12 maart 2015 ingediend heeft op grond van artikel 11*bis* van de voornoemde gecoördineerde wetten.

Die bepaling, die vastgesteld is krachtens artikel 144, tweede lid, van de Grondwet, luidt als volgt:

“ Art. 11*bis*. Elke verzoekende of tussenkomende partij die de nietigverklaring van een akte, een reglement, of een stilzwijgend afwijzende beslissing vordert met toepassing van artikel 14, § 1 of § 3, kan aan de afdeling bestuursrechtspraak vragen om haar bij wijze van arrest een schadevergoeding tot herstel toe te kennen ten laste van de steller van de handeling indien zij een nadeel heeft geleden omwille van de onwettigheid van de akte, het reglement of de stilzwijgend afwijzende beslissing, met inachtneming van alle omstandigheden van openbaar en particulier belang.

Het verzoek tot schadevergoeding wordt uiterlijk ingediend zestig dagen na de kennisgeving van het arrest waarbij de onwettigheid werd vastgesteld. Er wordt een uitspraak gedaan over het verzoek tot schadevergoeding binnen de twaalf maanden na de kennisgeving van het arrest waarbij de onwettigheid werd vastgesteld.

Bij toepassing van artikel 38, moet het verzoek tot schadevergoeding uiterlijk worden ingediend zestig dagen na de kennisgeving van het arrest waarbij de beroepsprocedure wordt afgesloten. Er wordt een uitspraak gedaan over het verzoek tot schadevergoeding binnen de twaalf maanden na de kennisgeving van het arrest waarbij de beroepsprocedure wordt afgesloten.

De partij die het verzoek tot schadevergoeding heeft ingediend, kan geen burgerlijke aansprakelijkheidsvordering meer instellen om het herstel van hetzelfde nadeel te bekomen.

Elke partij die een burgerlijke aansprakelijkheidsvordering instelt of heeft ingesteld, kan aan de afdeling bestuursrechtspraak geen vergoeding voor hetzelfde nadeel meer vragen.”

Artikel 11*bis* bepaalt dat aan het verkrijgen van een schadevergoeding tot herstel de voorwaarde is verbonden dat er een arrest is “waarbij de onwettigheid [van de bestreden handeling] werd vastgesteld”.

De afdeling Wetgeving van de Raad van State (advies nr. 53.933/AV van 27 augustus 2013, *Parl.St.* Senaat, gewone zitting 2012-13, nr. 5-2233/2, 7) wijst erop dat die formulering ook slaat op het geval “waarbij verschillende beroepen tot de nietigverklaring van dezelfde handeling strekken en waarbij, eens de nietigverklaring in het als eerste onderzochte beroep uitgesproken is, de andere arresten oordelen dat er geen uitspraak over de andere beroepen gedaan moet worden, aangezien deze doelloos geworden zijn” en op het geval “waarbij de onwettigheid van een verordening incidenteel vastgesteld wordt met toepassing van artikel 159 van de Grondwet” en ziet “geen reden (...) om de partijen die de verzoeken indienden die tot één van deze resultaten geleid hebben, de mogelijkheid te ontfemen om de schadevergoeding tot herstel aan de Raad van State te vragen”.

Zij heeft evenwel geoordeeld dat het voornoemde artikel 11*bis*, zoals het geredigeerd was, niet de mogelijkheid bood schadevergoeding toe te kennen aan een verzoeker die, in de loop van de procedure, zijn belang verliest om de nietigverklaring te vorderen.

Als reactie op die opmerking heeft de staatssecretaris voor Staatshervorming in het kader van de besprekingen in de Commissie voor de Binnenlandse Zaken (*Parl.St.* Senaat, gewone zitting 2012-13, nr. 5-2232/5, verslag, 358-359) verklaard dat “de Raad van State (...) effectief in staat is om ook te oordelen over de wettigheid van een bestreden bestuurshandeling, zelfs indien zich een evolutie voordeed in de concrete persoonlijke situatie van de verzoeker. De termen ‘benadeling’ en ‘belang’ kunnen dusdanig worden geïnterpreteerd zodat zij, omwille van het geleden nadeel dat uitzicht kan geven op een vergoeding bij toepassing van artikel 11*bis*, effectief ook de wettigheid van de bestreden behandeling zal kunnen beoordelen zelfs als de tenietdoening van de bestreden handeling de verzoeker geen enkel rechtstreeks voordeel opbrengt, en een bijkomende aanpassing van de wetgeving derhalve niet is vereist”.

Gelet op die *ratio legis*, oordeelt de algemene vergadering van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, in het licht van de haar voorgelegde zaak, dat de omstandigheid dat de verzoekende partij in de loop van het geding haar belang bij de vernietiging verloren heeft, de Raad van State, wanneer een onwettigheid wordt vastgesteld, niet belet het verzoek tot schadevergoeding tot herstel te onderzoeken, voor zover voldaan is aan de voorwaarden voor de ontvankelijkheid van het beroep tot nietigverklaring op de dag waarop het wordt ingesteld.

**OM DIE REDENEN,
BESLIST DE RAAD VAN STATE:**

Artikel 1.

De Raad van State heropent het debat.

Artikel 2.

De zaak wordt verwezen naar de VIIIe kamer.

Artikel 3.

De beslissing over de kosten, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding, wordt in beraad gehouden.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van eenentwintig juni tweeduizend achttien van de algemene vergadering van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, die was samengesteld als volgt:

de HH.	Roger Stevens,	eerste voorzitter van de Raad van State,
	Dierk Verbiest,	kamervoorzitter,
	Jacques Vanhaeverbeek,	kamervoorzitter,
	Johan Lust,	kamervoorzitter,
	Geert Van Haegendoren,	kamervoorzitter,
	Geert Debersaques,	kamervoorzitter,
Mevr.	Colette Debroux,	kamervoorzitter,
	Simone Guffens,	kamervoorzitter,
de Heer	Imre Kovalovszky,	kamervoorzitter,
Mevr.	Pascale Vandernacht,	kamervoorzitter,

de HH.	Johan Bovin,	staatsraad,
	Carlo Adams,	staatsraad,
	Bruno Seutin,	staatsraad,
	Pierre Lefranc,	staatsraad,
	Jan Clement,	staatsraad,
	Michel Pâques,	staatsraad,
	Stephan De Taeye,	staatsraad,
	Luc Cambier,	staatsraad,
	Bert Thys,	staatsraad,
Mevr.	Diane Déom,	staatsraad,
de HH.	Yves Houyet,	staatsraad,
	David De Roy,	staatsraad,
Mevr.	Anne-Françoise Bolly,	staatsraad,
de Heer	Frédéric Gosselin,	staatsraad,
bijgestaan door		
de Heer	Gregory Delannay,	hoofdgriffier.

De Hoofdgriffier,

De Eerste Voorzitter van de Raad van State,

Gregory Delannay

Roger Stevens